

Nevajag sevi uztvert tik

Jauno gadu Dailes teātris sācis ar igauņu klasiķa Oskara Lutsa "Pavasari", kas atzīts par otru nozīmīgāko literāro darbu Igaunijā un kura dramatisējums ir visvairāk iestudētais teātra darbs. Daudzi atminēsies legendāro dramatisējumu toreizējā Jaunatnes teātrī Miki Mikivera režijā 1980. gadā, kas tika izrādīts vairāk nekā 350 reīžu. Tagad Dailē "Pavasari" iestudējis igauņu režijas klasiķis, poētiskā teātra meistars Prīts Pedajass, bet galvenajā Arno lomā ir viens no pēdējo gadu visvairāk pieprasītajiem vidējās paaudzes dailēniešiem Lauris Subatnieks.

Skats no izrādes "Primadonnas".

Vita Krauja

Vairāk nekā gadu, no 2020. gada 31. augusta līdz pat 2021. gada pēdējām decembra dienām, "TV3" kanālā katru nedēļu no pirmdienas līdz ceturtdienai skatītāji satikās ar seriāla "Nemilētie" varoņiem, kas veidots pēc lietuviešu rakstnieka Edvīna Kaledas triloģijas "Nemilētie", "Svešinieki" un "Nosodītie" pirmās daļas motīviem. Seriāla veidotāji min, ka tas veidots, balstoties arī uz patiesiem notikumiem, aicina nesekot varoņu piemēram, tikai izstāsta viņu stāstus... No aizkulisēm zināms, ka top arī seriāla ceturta sezona.

Kopš kovida pandēmija nākusi ar slēgtiem teātriem un šobrīd skatītājiem tikai katra otrā zāles rinda, lielāku vērtību saskatām un augstāku kvalitāti sagaidām arī no televīzijas seriāliem. Tāpēc par tiem arī sākam sarunu ar Dailes teātra aktieri Lauri Subatnieku, kurš seriālā "Nemilētie" atveido Rūdolfu, kas

finanšu mahināciju dēļ bijis spiests mukt no valsts un nu tajā atgriezies pēc desmit Spānijā pavadītiem gadiem...

Lauri, kāda ir tava attieksme pret televīzijas seriāliem?

Jau pirms pandēmijas pasaulē mainījās seriālu kultūra, kvalitāte. Sāka veidot filmas ar bezizmēra budžetiem. Latvijā pirms padesmit gadiem vīpsnāja: nu kas tur, latviešu seriāli, tik teatrāli spēlē... Bet vaina tajā, ka cilvēki bija pieraduši seriālus dzirdēt citā valodā. Un, latviski klausoties, šķita – kaut kā ne tā skan. Bet ar laiku pierasts. Tagad vairs neesmu dzirdējis klaji nievājošu attieksmi pret seriāliem, un, ja paskatās, pandēmijas laikā "Netflix" ar savu apjomu vispār uzlidojis vai debesis. Viena lieta ir skatīties Amerikas vai Krievijas seriālus, bet cilvēkiem taču gribas redzēt arī savējos, pašu aktierus un saturu, ko piedāvā mūsu producenti par mūsu pašu dzīvi.

Vai tava sieva skatās seriālus? Vismaz tos, kuros spēlē tu?

Kad rādīja "Viņas melo labāk", Linda skatījās. Tagad "Nemilētos" īsti ne. Tā kriminālā pasaule viņu tik ļoti nesaista.

Nuja, "Nemilētajos", kas stāsta par norisēm deviņdesmito gadu sākumā, plaucis viss negāciju zieds – cigarešu un narkotiku bizness, zādzības un krāpšana, pasūtījumu slepkavības, uzpirkts policists un prokurore bandīta mīļākā, intrigas un nodevība... Tavs Rūdolfš nevienu nenogalina, bet šī grāmatveža ziņā ir visu nezaļi iegūto miljonu legāla aprīte...

Ja godīgi, aktieris seriālā jau neredz sava varoņa koptēlu. To tu teātrī lielā mērā vari izveidot pats. Seriālā tas ir režisora ziņā. Bet kapitālisma atnākšana vienmēr un visur bijusi ļoti nežēlīga. Diemžēl. Un, kā mums teica seriāla režisors Raimunds Baņonis, mums tāpēc nevajag spēlēt bandītus. Jo seriālā viņi visi, kaut arī šodienas acīm skatoties, rīkojas tā, maigi sakot, vismaz savādi, ir cilvēki. Ar savām sāpēm, kaislibām, likteņiem. Manam Rūdfolfam ļoti svarīgs ir bizness un vēlreiz bizness, bet viņš arī nav kaut kāds "atsaldētais". Viņš mīl vienu sievieti, nemaina draugus un tur vārdu. Un nauda viņam ir tikai līdzeklis, par kuru, Rūdfolfam šķiet, var nopirkt gandrīz visu un visus... Bet viņu ļoti labi var saprast.

Liela nauda un cena, kas par to tiek maksāta, ir viena no lietām, par ko seriāls liek aizdomāties. Un, ja liek aizdomāties, ne tikai sekot intrigai, tad skatīšanās bijusi pie ekrāna pavadītā laika vērtā. Ja drīkst ļoti

Foto: Gunārs Janātiis

tik nopietni nopietni!

VIZĪTKARTE

LAURIS SUBATNIEKS

Latviešu aktieris

- Dzimis 1978. gadā Rīgā
- Dailes teātri kopš 1997. gada
- 2016./2017. gada sezonas labākais aktieris Dailes teātra iekšējā balsojumā
- Par Hanka tēlu filmā "Mona" nominēts "Lielā Kristapa" balvai par otrā plāna lomu
- Kārlis TV seriālā "Viņas melo labāk" un Rūdolfs seriālā "Nemīlētie"
- Ģimenē aug dēli Emīls un Sebastians

Foto: Karīna Miezāja

personisku jautājumu – kāda vieta naudai ir tavā vērtību skalā?

Nauda ir ļoti svarīga lieta, nav ko liekuļot. Bez tās ne grāmatu, ne teātra biļeti nenopirksi. Taču grūti, ja iekļūsti tādu cilvēku kompānijā, kas tevi vērtē tikai pēc tā, cik tu pelni. Manipulē ar to sajūtu, ka īsts vecis ir tikai tāds, kuram ik mēnesi ieripo tik un tik tūkstošu kabatā. Pandēmijas sākumā, kad dramatiski kritās ienākumi, palika tikai teātra alga, bet visi rēķini nemainīgi tie paši... Bāc! Tas vienkārši dzen izmisumā. Ir labi cilvēkam, kas dzīvo ģimenē, vienam ir vēl grūtāk. Patiesībā, kamēr nauda ir, par to nemaz neaizdomājas. Pavisam citādi, kad sāk aprūkt... Bet, ja dzīvē ir tāds uzstādījums, ka vēlies pelnīt baigo naudu, tad nevari atļauties būt skrūvīte

kādā procesā, process jāorganizē pašam. Protams, tad atkal ir lielāks risks, ka vari zaudēt visu. Bet aktieri jau lielāko tiesu ir ideālisti, vismaz sākumā, līdz kādam zināmam laikam, kad rodas ģimene un vēlies piemēram, nopirkt savu dzīvokli. Būt aktierim vai vispār strādāt izklaides sfērā, tā dzīvē ir izteikta laimes spēle – kā paveiksies, kam iekritīs acīs, ar ko satiksies, ar ko nodibināsi kontaktus... Tur daudz kas baltiem diegiem šūts. Nav kā sportā, kur nekļūdīgi līdz sekundes tūkstošdaļai izmērāms, cik minūtēs tos simt metrus esi noskrējis. Mākslā rēķinies ar lielu konkurenci un arī subjektivismu. Skatoties, kā mēs ar Lindu, viņa ir starptautiskās mediju un e-komercijas aģentūru grupas "Dentsu Latvija" vadītāja, kādreiz darbos raujamies, mans

puika Sebastians, kuram ir desmit gadu, reiz pavisam nopietni teica, ka viņš nestrādās... Tāds, lūk, filozofs!

Tu pats aktiera profesiju vispirms iepazīni no malas kā skatuves strādnieks.

Bērnībā man kā lauku zēnam no Baldones bija iespiedies zemapziņā tas, kā vecmamma izrunāja vārdu "aktieris" un ko viņa tajā ielika. Bet, kad es beidzu vidusskolu, uzreiz pēc tam nekur mācīties nesāku un arī nestrādāju. Un tad mans onkulis, manas mammas māsas vīrs aktieris Kaspars Pūce, iekārtoja šeit, Dailē, par skatuves strādnieku. Pēc gada uzņēma Dailes teātra dziedošo aktieru kursu un nesaprotamā kārtā arī es tajā tiku. Un tā nu esmu šeit.

26. janvārī priekškaru vērs "Izrāde, kas saiet sviestā" – deviņpadsmit gadus Londonas Vestendā spēlētās britu melnā humora komēdijas pārlūkums latviešu valodā, kuru Dailē iestudē "Mischief Theatre" režisore Eimija Mārčenta. Luga stāsta par Kornlijas Universitātes drāmas pulciņu un viņu iestudējuma "Slepkavība Haveršamas muižā" pirmizrādi, kuras laikā greizi noiet viss. Vai tev pašam uz skatuves arī gadijušās komiskas situācijas pārpratumu dēļ?

Ir gan, jā. Ar Intaru Rešetinu spēlējām vēl Džillindžera tulkotā un iestudētā komēdijā "Prima-donnas", lugā par diviem jauniem neveiksminiekiem aktieriem, kuri pēkšņi izlasa avīzē, ka bagāta kundzīte meklē savus

mīļotos un sen neredzētos mā-
sasdēlus, par kuriem abi arī no-
lemj uzdoties, lai tiktu pie miljo-
niem mantojumā. Tikai nelaime,
ka mantinieki tomēr izrādās ne-
vis māsasdēli, bet māsasmei-
tas... Fināla ainā Rešetins man
vienmēr iedod zīmīti ar trim tei-
kumiem, kurus es nolasu. Un te
pēkšņi vienā izrādē pavisam
cita, kaut kāda balta lapiņa bez
nevienu vārda... Intars skatās
uz mani, sāk smaidīt, jo redz, ka
nezinu tekstu. Skatītāji arī to sāk
saprast, līdz smejas visa zāle. Un
es stāvu savā krāšņajā māsas-
meitas kleitā... Patiesībā trak!
Vienmēr esi paļāvies, ka tie trīs
teikumi – "satiksīties rīt" un vēl
pāris bez īpašas nozīmes lugā –
būs uzrakstīti. Bet, kaut piec-
desmit reižu izrādī esi spēlējis,
izrādās, no galvas tās dažas frā-
zes atcerēties pēkšņi nevari.

Pašiem aktieriem jau šad tad
gribas smieties, ja kaut kas sa-
nāk ne tā, kā iestudēts. Bet skatī-
tāji jau to lielākoties nemana.

Gistava Flobēra melodrāmā
"Bovari kundze" es biju Omē
kungs, aptiekārs. Spēlēja arī ta-
gadējais teātra direktors Juris
Žagars. Vienā ainā, kur visi izrā-
des varoņi uz skatuves, notiek
svētki, tiem par godu uguņoša-
na. Un aiz šīs ainas seko šāds
Rūdolfā Bulanžē teksts: "Tas bija
visskumjākais salūts manā dzī-
vē." Un Bulanžē atveidotājs Juris
Žagars pārlicinoši, tā, lai dzird
līdz Lielās zāles pēdējai rindai,
arī saka: "Tas bija visskumjākais
salāts manā dzīvē." Un viss! Un
tu vari tikai minēt, kā aktieris
vārda "salūts" vietā var pateikt
"salāts"!

**Es vispār reizēm brinos, kā
aktieri spēj iegaumēt tik
daudz teksta, jo repertuārā
taču vairākas lomas vienlai-
kus.**

Droši vien katram aktierim ir
sava sistēma, kā viņš mācās
tekstu. Man vispirms vajag sa-

Kamēr ģimenes galva strādā,
Laura Subatnieka sieva Linda ar dēliem
Emīlu un Sebastianu slēpo Itālijā.

Skats no izrādes "Pavasaris".
Kopā ar Kristīni Nevarausku.

Foto: Mārtiņš Vilkārsis

NAUDA IR ĻOTI SVARĪGA LIETA, NAV KO
LIEKUĻOT. BEZ TĀS NE GRĀMATU, NE
TEĀTRA BIĻETI NENOPIRKSI. TAČU GRŪTI, JA
IEKĻŪSTI TĀDU CILVĒKU KOMPĀNIJĀ, KAS
TEVI VĒRTĒ TIKAI PĒC TĀ, CIK TU PELNI.

prast visu kopumu, loģiku. Mā-
coties dialogus, kaut kādā mērā
jāapgūst arī partnera teksti. Bet
viskomiskākā situācija man nāk
prātā, kad spēlējām režisora
Gundara Silakaktiņa iestudēto
Pītera Stroena angļu melnā hu-
mora komēdiju "Kauli" Dailes
teātra pagrabā telpās. Izrādes
darbība notiek Londonas
priekšpilsētas nolaistā porno ģi-
nīti, lugas varoņi ir vietējie reke-
tieri un bandīti. Izrāde sākas ar
to, ka gangsteris, kuru spēlē
Lauris Dzelzītis, lamājas pa tele-
fonu, tad viņš pienāk pie bāra,
kur stāvu es, it kā paver koferīti
un saka man: "Tu jau zini, kas
tur ir." Trīs pirksti. Tāda ir mana
tūlītējā replika, kurai seko nā-
kamā aina. Bet vienā izrādē brī-
dī, kad stāvu ar muguru pret
skatītājiem, skatos, Dzelzītis tā
neierasti divaini spēlē, ņemas
ap to koferi, paver vaļā, ciet, un
tad plaši paceļ vāku tieši manā
acu priekšā. Un es ieraugu, ka
tajā koferī ir pavisam cits, nez
no kurienes ņemts rekvizīts –
milzīgs virieša falls. Un Dzelzītis,
nepakustoties ne muskulim vai-
gā, man jautā: vai tu zini, kas
tas ir? Pilnīgs sviests! Joks Dzel-
ziša stilā.

Foto no personiskā arhīva

Un kāda ir tava attieksme pret šādu angļu humoru no kolēģa puses?

Noreaģēju un ar smiešanos nevieta no lomas jau neizkritu. Bet vispār man šķiet, ka cilvēkam nevajag uztvert sevi šajā dzīvē tik ārkārtīgi nopietni. Ja tu dzīvo kaut kādā paša galvā izdomātā augstā leģendā, ar tevi ir cauri. Man patīk cilvēki, kas spēļ par sevi pasmieties, paironizēt. Ceru, ka arī es tā protu. Šad tad. Esmu sevi pieķēris – ja kāda situācija sāk kļūt saspringta, es automātiski to mēģinu izlīdzināt ar kādu joku. Ar humoru var mēģināt mazināt spriedzi.

Un nu pavisam cits stāsts – vai vari pateikt, kurš no četriem uzzīmētiem nebēdņiem izrādes "Pavasaris" lielajā plakātā, kas tagad redzams pie Dailes teātra ēkas, ir Subatnieks?

Ar pāršķirto celiņu. Mūs speciāli fotografēja, lai Ilze (Vītoliņa) pēc tam varētu uztaisīt zīmējumu. Nevarausku, protams, uzreiz var pazīt, Kristīne ir vienīgā meitene mūsu kompānijā. Lauris Dzelzītis un Aldis Siliņš ir priekšā, es aizmugurē. Katram no mūsu varoņiem šajā lugā ir ļoti skaists raksturs. Mans Arno ir tāds dzejiskā tipa puisis, mazliet slimīgs, kautrīgs sapņotājs. Viņš ir kaut kas līdzīgs Poruka Cibīnam...

Vai ir tā, ka, uzticot tev Arno, saskatīta kāda cita tava talanta šķautne nekā vairumā līdz šim tevis atveidoto lomu?

Es nevarētu teikt, ka gluži cita šķautne, drīzāk pārāk bieži režisor manī redz kaut ko trausli zili bālu... Arno ir zināma līdzība ar Dullo Dauku. Viņš domā mazliet citādi nekā citi bērni. Savai simpācijai Arno saka: vai tu esi kādreiz pavērojis mākoņus? Nē? Ir cilvēki, kas pat neaizdomājas, ka varētu tā vienkārši bez jebkāda iemesla pacelt acis un palūkoties debesīs... Bet Arno tam ļauj... Pafilozofēt par tādām vienkāršām un reizē ļoti būtiskām lietām jau kaut kā nesanāk,

kad ir grūti, kad dzīvē jācinās... Bet Arno aizdomājas: nu kāpēc ir tā, ka visiem cilvēkiem kādreiz no šīs dzīves jāaiziet, jānomirst... Netaisnīgi. Varēja Dievs atļaut palikt vismaz tiem, kam ir bērni... Mēs jau šodien, šķiet, esam mazliet piemirsuši, ka var kaut kā tik tīri un naivi domāt, prātot... "Pavasaris" ir tāds sirsnīgs, humora pilns un aizkustinošs stāsts par draudzību un lauku jauniešu skolas dzīvi, par rakstnieka Lutsa skolas gadiem ciema baznīcas skolā igauņu nacionālās atmodas laikā 20. gadsimta sākumā. Mūsdienās ir interesanti paskatīties, kā cilvēki dzīvoja pirms simt un vairāk gadiem, ko jūta, kam ticēja... Tāpat izrādē "Vējiem līdzi", kurā es spēlēju Ešliju Vilksu. Viņa jūtas un šķietami normālu rīcību ik pa brīdim apturēja viena barjera: bet gods to neļauj! Un tad tu aizdomājies: bet kas īsti ir gods un ko tas vispār šodien nozīmē?

"Pavasari" elpo garīga tīrība, naivums, ir vien tādi pirmie tuvuma jūtu uzplaiksnījumi... Tas ir brīnišķīgākais: kā laika mašīna atgriezties simt desmit gadu senā jaunu cilvēku pagātnē. Kā tad bija, ko toreiz bērni jūta? To visu skatoties, kāds varbūt iedomās: un ja nu naivāk un ar lielāku mīlestību jāuztver šī pasaule?

Vai savu dēlu Sebastianu arī vedīsi uz teātri?

Tiku pieteicis uz pirmizrādi. Teātrī puika ir bijis, bet līdz šim ne uz vienu manu izrādi. Redzēs, kā uztvers. Man jau liekas, ja pareizi spēlēsim, arī mūsu laika bērniem būs, kam sekot.

Igaunijā romānu "Pavasaris" zina visi un Palamuzes ciemā, kur risinās romāna darbība, katram igauņim esot vismaz reizi dzīvē jānokļūst. Tā esot bērības sajūtu sala. Vai arī tev ir tāda? Ģeogrāfiskai izpratnei te, protams, nav īpašas nozīmes...

Ir, jā. Man kā tāda bērības sala ir Vārpes ciematiņš netālu no Baldones, kur dzīvoju līdz septiņpadsmit gadu vecumam.

Uz turieni, septiņdesmitajos gados no Latgales nākuši, pārcēlās visi manas mammas radi. Savu tēvu es nepazīnu, esmu audzis bez viņa, tāpat kā mans Arno izrādē. Vārpē joprojām dzīvo manas tantes, vecmāmiņa, es joprojām braucu pie viņām. Kundzes ir gados, viņām noder palīgs fiziskos darbos. Bet man tie ir kā garīga atslodze, atelpa. Kā citiem fitnesa treniņš. Tā ir tāda atgriešanās vietā, ar kuru saistās manas pirmās apzinātās dzīves sākuma atmiņas.

Tieši no bērības mēs katrs, varbūt pat neapzināti, paņemam kaut ko ļoti būtisku savas personības pamatiem...

Nekad neesmu tā īsti par to priedomājies... Varbūt no bērības manī nāk kādi iedīgļi pašāvbai uz sevi, saviem spēkiem, kaut kādi pašdisciplīnas aizmetņi, tā ziņa, ka nevajag mest visu pie malas, ja kaut kas nesanāk uzreiz. Un es atceros, kā vienmēr

teica mana vecmamma – nekad nedari otram to, kas tev pašam nepatīk. Šis piekudinājums joprojām ir kā tāds universāls likums, ar kuru mēģinu dzīvot.

Vai pirmizrādes sajūtas ar gadiem mainās?

Bet, protams! Sākumā tas vispār bija kaut kāds sviests, kas pirms uziešanas uz skatuves jauca pa galvu. Ar gadiem kļūsti mazliet pašpārliecinātāks, saproti kaut kādu sistēmu, iemācies atnest iracionālas bailes, jo nekas sliktāks taču nevar notikt, tu taču esi lomu mēģinājis, iemācījies... Kovidā laikā "Pavasaris" man ir pirmā izrāde ar skatītājiem. 2020. gada vasarā mēs Dailes dārzā spēlējām Artūra Diča "Blokmašas Donu Kihotu", izrādi aiz stikla, tur tā īsti nevarēja saprast, ir publika vai nav. Lieklajā zālē pusotru gadu neesmu spēlējis publikai. "Pavasaris" būs kā jauna, sen nebijusi tikšanās. Pieķeru sevi, ka naktī pat grūtāk aizmigst.

BŪT AKTIERIM VAI VISPĀR STRĀDĀT IZKLAIDES SFĒRĀ, TĀ DZĪVĒ IR IZTEIKTA LAIMES SPĒLE – KĀ PAVEIKSIES, KAM IEKRITĪSI ACĪS, AR KO SATIKSIES, AR KO NODIBINĀSI KONTAKTUS...

Foto: Karīna Miezēja